

CÔNG TÁC THANH NIÊN TRONG TIẾN TRÌNH HỘI NHẬP

TS NGUYỄN VĂN TRUNG*

Thanh niên nước ta là một lực lượng đặc biệt của xã hội, chiếm số đông trong dân cư. Đây là nguồn nhân lực dồi dào; thường xuyên bổ sung cho đội ngũ lao động của nước ta, được Đảng, Nhà nước và xã hội quan tâm giáo dục, đào tạo và bồi dưỡng về mọi mặt. Thanh niên nước ta đang ra sức phát huy những phẩm chất và truyền thống tốt đẹp của dân tộc, quyết tâm vươn lên làm chủ xã hội, làm chủ đất nước. Với thế mạnh của mình là lớp người trẻ tuổi, có sức khoẻ, có trí tuệ, ham hiểu biết, nhiệt tình, năng động, sáng tạo, có tinh thần lao động cần cù, chịu khó, có khả năng tiếp thu những kiến thức mới của khoa học, kĩ thuật và công nghệ hiện đại, có trình độ chuyên môn nghiệp vụ, có tay nghề và kĩ năng lao động,... thanh niên nước ta đang tích cực tham gia vào tiến trình đổi mới, thực hiện công nghiệp hoá, hiện đại hoá nước nhà, hội nhập với thế giới và khu vực, góp phần thực hiện những nhiệm vụ kinh tế - xã hội trọng đại, giữ gìn trật tự, trị an, bảo vệ an ninh quốc gia và an toàn xã hội, xây dựng một xã hội có đời sống văn hoá, tinh thần hài hoà, mang đậm bản sắc dân tộc, một xã hội có cuộc sống tươi đẹp, văn minh, hạnh phúc.

Tuy nhiên, trong tiến trình hội nhập và mở cửa, phát triển hợp tác với thế giới, dưới tác động của cơ chế thị trường, sự phát triển mạnh mẽ trên nhiều mặt, nhiều lĩnh vực của kinh tế - xã hội đã làm nảy sinh và xuất hiện những mặt trái, có ảnh hưởng tiêu cực đến đời sống xã hội nước ta

nói chung và dân cư nói riêng; trong đó, số đông là các nam, nữ thanh niên. Nhiều người không có công ăn việc làm, sa vào các tệ nạn xã hội, vi phạm pháp luật, một số thanh niên có lối sống buông thả, ích kỉ, chạy theo đồng tiền,... Như vậy, trong hội nhập, bên cạnh những ảnh hưởng tích cực, thời cơ thuận lợi, tuổi trẻ nước ta đang phải phấn đấu không ngừng để vượt qua mọi khó khăn và thách thức, phát huy những mặt mạnh, những tiềm năng vốn có và lợi thế của tuổi trẻ Việt Nam, quyết tâm vươn lên đứng vững và phát triển ở tầm cao mới.

Để giải quyết căn bản những vấn đề nói trên, điều đầu tiên có ý nghĩa quyết định, mang tính cấp bách, cơ bản và lâu dài là giáo dục, đào tạo và phát triển nguồn nhân lực trẻ có chất lượng cao. Giúp tuổi trẻ trở thành lớp người được giác ngộ về lý tưởng, có phẩm chất đạo đức, lối sống lành mạnh, có văn hoá và trình độ chuyên môn nghiệp vụ giỏi, có sức khỏe và tay nghề cao đáp ứng đòi hỏi của đất nước và tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế. Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ X chỉ ra rằng: chiến lược xây dựng con người và phát triển nguồn nhân lực cho sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước liên quan chặt chẽ với nhau. Nghị quyết khẳng định nguồn nhân lực là yếu tố quyết định việc sử dụng các nguồn lực khác. Nguồn nhân lực nước ta có những ưu điểm, thế mạnh, đồng thời

* Học viện Hành chính.

cũng có nhiều hạn chế; trong đó, nổi bật nhất là chất lượng lao động thấp, cơ cấu lao động không hợp lý, chưa phù hợp với thị trường lao động quốc tế. Theo số liệu của Bộ Kế hoạch và Đầu tư, thì hiện nay ở nước ta có trên 905.000 lao động đang làm việc ở các khu công nghiệp và khu chế xuất; trong đó, phần lớn là lao động phổ thông, lao động kỹ thuật chiếm tỉ lệ không đáng kể. Kết quả khảo sát thực tế tuyển dụng lao động ở các xí nghiệp cho thấy, có 50% nhà quản lý của các công ty về hoá chất, may mặc nhận xét rằng lao động ở nước ta được đào tạo không đáp ứng yêu cầu của họ. Nhiều doanh nghiệp cho rằng phần lớn số lao động được họ tuyển dụng phải được đào tạo lại, đây là việc làm bất buộc, mặc dầu chi phí bỏ ra rất lớn. Kết quả khảo sát thực tế cho thấy, chất lượng lao động nước ta hiện nay quá thấp, cả nước chỉ có 30% số công nhân đang làm việc được đào tạo, nhưng chất lượng đào tạo chưa cao; hệ thống đào tạo không phù hợp với yêu cầu của phát triển và hội nhập quốc tế. Năm 2006, Ngân hàng Thế giới đã xếp hạng chất lượng lao động nước ta đứng hàng cuối trong khu vực. Lao động ở độ tuổi từ 20 đến 24 tuổi có trình độ đại học chỉ chiếm 10%; trong khi đó, ở Trung Quốc là 15%; Thái Lan: 41%; Hàn Quốc: 86%. Việc đào tạo nguồn nhân lực ở nước ta chỉ mới căn cứ vào nhu cầu trong nước mà chưa chú ý đến nhu cầu của thị trường lao động quốc tế.

Quá trình hội nhập đã và đang thúc đẩy mạnh mẽ quá trình chuyên môn hoá và hợp tác hoá giữa các quốc gia, làm cho sản xuất được quốc tế hoá cao độ. Điều này đòi hỏi việc đào tạo, bồi dưỡng và phát triển nguồn nhân lực phải mang tính quốc tế hoá cao, phù hợp với tiến trình hội nhập và mở cửa. Đi đôi với việc phát triển đào tạo nói chung, chúng ta phải chú trọng đào tạo tay nghề và giải quyết việc làm cho

nam, nữ thanh niên đến tuổi lao động nói riêng, đặc biệt là nam nữ thanh niên nông thôn, trước hết là ở các vùng đất nông nghiệp bị thu hẹp do sử dụng để xây dựng các khu công nghiệp, các công trình phúc lợi công cộng, dịch vụ, giao thông vận tải, các đô thị mới. Trên cơ sở đó, từng bước chuyển đổi cơ cấu lao động trong nông nghiệp, nông thôn sao cho phù hợp với yêu cầu phát triển đất nước. Theo Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ X, đến năm 2010 giảm tỉ lệ lao động nông, lâm, ngư nghiệp xuống dưới 50% tổng số lao động xã hội, nâng cao tỉ lệ sử dụng lao động ở nông thôn lên 85%; đồng thời, phát triển công nghiệp và dịch vụ, giải quyết việc làm cho thanh niên. Hiện nay, hàng năm ở nước ta có khoảng trên 1,5 triệu nam, nữ thanh niên đến tuổi lao động cần được thu xếp việc làm. Giải quyết tốt những vấn đề nêu trên là yêu cầu và nhiệm vụ chung của toàn xã hội; trong đó, chủ yếu là vai trò và trách nhiệm của các tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và Hội Liên hiệp thanh niên Việt Nam. Vì vậy, công tác tổ chức, vận động thanh niên trong điều kiện hội nhập đòi hỏi phải vừa mang nội dung giáo dục sâu sắc, vừa xây dựng nhân cách con người Việt Nam hiện đại, nhằm đào tạo con người toàn diện cả về đức, trí, thể, mỹ,... đáp ứng đòi hỏi của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá và hội nhập kinh tế quốc tế. Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ X đã chỉ rõ: “cần xây dựng và hoàn thiện giá trị nhân cách con người Việt Nam, bảo vệ và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc trong thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá, hội nhập quốc tế. Bồi dưỡng các giá trị văn hoá trong thanh niên, học sinh, sinh viên, đặc biệt là lý tưởng sống, lối sống, năng lực, trí tuệ, đạo đức và bản lĩnh văn hoá con người Việt Nam”.

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí

Minh là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên Việt Nam. Đoàn là lực lượng xung kích của Đảng, là chỗ dựa của Nhà nước, là người đại diện cho quyền và lợi ích của tuổi trẻ Việt Nam, đóng vai trò xung kích trên mọi mặt của đời sống xã hội nước ta, là tổ chức giúp Đảng tổ chức vận động và giáo dục thanh, thiếu nhi nước ta, góp phần vào quá trình đào tạo và phát triển con người Việt Nam, xây dựng và phát triển nguồn nhân lực đất nước.

Hội Liên hiệp thanh niên Việt Nam là tổ chức mặt trận của thanh niên Việt Nam. Hội Thanh niên Việt Nam là nơi giúp Đảng và cùng với Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tổ chức đoàn kết tập hợp và giáo dục các tầng lớp thanh, thiếu nhi nước ta vì sự phát triển phồn vinh của Tổ quốc, vì hạnh phúc của nhân dân và của tuổi trẻ.

Để phát huy vai trò, vị trí và thực hiện chức năng, nhiệm vụ của mình, trong tiến trình đổi mới và hội nhập với thế giới, hoạt động của Đoàn, Hội trong công tác thanh niên ở nước ta cần được đổi mới nhằm đáp ứng những đòi hỏi ngày càng phong phú, đa dạng và thiết thực của tuổi trẻ và đáp ứng yêu cầu của đất nước. Đó là sự quan tâm nhiều hơn nữa, thường xuyên và sâu sắc hơn nữa đối với những nhu cầu, nguyện vọng, sở thích và đòi hỏi của tuổi trẻ về mọi mặt như các hoạt động thể dục, thể thao, sinh hoạt văn hoá, vui chơi giải trí, thụ hưởng các giá trị, văn hoá tinh thần lành mạnh và bổ ích. Phát triển các hình thức dạy nghề cho thanh niên, trước hết là cho thanh niên nông thôn, giúp thanh niên vay vốn, mở các lớp bồi dưỡng kiến thức quản lý sản xuất - kinh doanh, tổ chức các doanh nghiệp vừa và nhỏ, các trang trại, xí nghiệp, hợp tác xã của thanh niên, do thanh niên quản lý, góp phần giải quyết việc làm và tạo thu nhập cho thanh niên,... Mặt khác, cần đấu tranh tích cực để từng bước khắc phục và loại trừ những mặt tiêu

cực hiện nay trong thanh niên cũng như khắc phục những hạn chế, yếu kém trong hoạt động của tổ chức Đoàn, Hội và trong cán bộ làm công tác thanh, thiếu niên. Cần khắc phục phong cách và thái độ làm việc hành chính, quan liêu, xa rời thực tế, nói không đi đôi với làm, thiếu đi sâu, đi sát cơ sở, chưa thực sự gần gũi thanh, thiếu niên; chưa đi sâu nghiên cứu tìm hiểu những vấn đề tâm lý thanh, thiếu niên để có biện pháp nâng cao trình độ, làm tốt công tác thanh, thiếu niên,...

Thực tế cuộc sống và đòi hỏi của sự nghiệp đổi mới, thực hiện công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước cũng như xu hướng hội nhập đang đặt ra yêu cầu cấp thiết phải quan tâm sâu sắc hơn nữa, chú trọng nhiều hơn nữa đến thế hệ trẻ và công tác thanh niên. Tuổi trẻ-hội nhập và phát triển đang là chủ đề được mọi người, trước hết là tuổi trẻ quan tâm hiện nay; đồng thời Đảng ta luôn quan tâm đặc biệt đến thế hệ trẻ và công tác thanh niên. Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ X nêu yêu cầu phải thường xuyên giáo dục chính trị, truyền thống, lý tưởng, đạo đức, lối sống, tạo môi trường thuận lợi để phát triển toàn diện thế hệ trẻ. Khuyến khích thanh niên tự học, tự nâng cao tay nghề, tự tạo việc làm. Cần khuyến khích và tạo cơ hội cho thanh niên có tài năng đi học ở nước ngoài về phục vụ đất nước. Thu hút rộng rãi thanh niên, thiếu niên, nhi đồng vào các tổ chức do Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh làm nòng cốt và phụ trách.

Như vậy, công tác thanh niên là công tác của các tổ chức Đảng, của Đoàn và của Hội, nhưng cũng là của toàn xã hội. Hợp tác, mở cửa và hội nhập đang đòi hỏi cấp thiết phải đổi mới, nâng cao chất lượng công tác thanh niên cũng như hoạt động của các tổ chức Đoàn và tổ chức Hội □

1. Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X. NXB CTQG, H. 2006.